

QUIM MONZÓ. LA RECEPTE DE L'ESCRITOR

Text publicat a la revista Serra d'Or, núm. 264 (15 de setembre de 1981)

Aquesta entrevista s'ha extret de la sèrie de programes radiofònics "Ona i ratlla" —realitzada per Eduard Delgado, Maria Gorgues i Jordi Roura i produïda per la fundació Serveis de Cultura Popular, de Barcelona—, emesa per emissores del Principat, les Illes i Andorra. De l'edició, n'ha tingut cura Oleguer Sarsanedas.

Quim Monzó, grafista i escriptor. Amant de la bona cuina, la música brasilera i una llarga sèrie de coses tangibles, quotidianes i reals com la seva vida mateixa. Va néixer a Barcelona, l'any 1952, al barri de les Corts. Traslladat molt aviat a Sants, hi visqué fins al moment d'abandonar la llar paterna.

--Sants ha estat sempre un barri agradable. Potser ni més ni menys que cap altre barri, si hi has crescut... Els barris com Gràcia, Sant Andreu, el Poble Sec, Sants..., m'agraden i, alhora, em fan sentir una mena d'enyorança estranya, perquè el passat que no has viscut hi és ben present. Per una banda, mantenen un tipus de vida no plenament barceloní (tota la gent de Sants, com la d'altres barris, diuen "vaig a Barcelona" per dir que van al centre de la ciutat) i, per altra banda i no gens contradictòriament, són el paradigma d'un cert tipus de vida barcelonina, Potser la millor...

El 1976, Quim Monzó publicà el seu primer llibre, L'udol del griso al caire de les clavegueres, amb el qual havia guanyat el Premi de Novel·la Catalana Prudenci Bertrana.

Les peles del «Bertrana» es recollen per subscripció popular. Devien anar de botiga en botiga, per Girona, a veure qui amollava calés. Ara em sembla, no n'estic segur, que l'Ajuntament hi ajuda... Guanyar-lo em va permetre de publicar per primer cop.

El 1977 publicà el seu segon llibre, Self-Service, en col·laboració amb Biel Mesquida.

El senyor Mesquida tenia un grapat de contes o narracions, o textos (que es deia aleshores) emmagatzemats sense publicar. A mi em succeïa el mateix. La història del llibre no té mes

complicacions que aquestes : vam tenir l'oportunitat de poder publicar a Ucronia, no vam trobar cap raó que ens impedié de fer-ho plegats, vam ordenar el material per ordre cronològic i vam incloure-hi un índex on quedava clar què era de cadascú.

El 1978 publicà Uf, va dir ell, recull de divuit contes escrits entre la primavera de l'any setanta-cinc i la del setanta-set. A la plana set, una citació: «Un dia hi haurà una altra cosa que el dia. Boris Vian.»

Els contes de Boris Vian m'agraden molt. A algunes novel·les seves, no hi entro tant: són d'aquella mena de novel·les-desert : hi passa de tot i no hi passa res. Ja t'ho dic: en algunes, hi he entrat, en d'altres no. Els contes, però, són esplèndids. Vian és una bèstia sana plena de vida. Vaig utilitzar un tros d'un seu poema com a citació perquè em semblava que definia prou la idea que havia tractat de donar als contes del llibre.

A la mateixa plana set, una altra citació: «Et mirava de fit a fit. No has sabut mai si t'havia besat o si només t'havia somrigut. Jordi Sarsanedas.»

M'agrada molt Sarsanedas. Sóc especialment devot d'un llibre seu, *Mite* que trobo excepcional. Excepcional per ell mateix. Sí, a més, valorem què va significar el llibre en l'època que fou escrit, absolutament a contracorrent dels vents realistes que bufaven aleshores, se'ns converteix en una fita. Va descobrir-lo quan jo tenia quinze anys, a la Catalunya, per cinc duros: una edició de la Selecta, amb un pròleg d'Espriu, en rústega. Em va meravellar.

A la contraportada d'Uf, va dir ell, el currículum que confessa Quim Monzó: dibuixant d'histories, saltataulells, pintor de parets i de diumenges, realitzador de pel·lícules dites alternatives, reporter més o menys bèl·lic a Cambodja, Vietnam i Irlanda, jugador de hoquei sobre patins, venedor ambulant de cúpules de plàstic per a banyadors, barber, passavolant per les Amèriques, les Europes i les Àfriques, pornògraf a preu fet, guionista de films d'altri, lletrista de cançons i cuiner exòtic per als amics.

- Em guanyo les garrofes fent allò que en diuen disseny gràfic. No sóc pas un dissenyador d'aquests fins, discrets, elegants i

de qualitat, sinó dels grollers, putejats i que accepten qualsevol tipus de feina, mentre la paguin. De vegades penso que, si per comptes d'haver esmerçat tantes hores en activitats relacionades amb escriure, les hagués esmerçades en activitats relacionades amb el disseny, el meu procés dins d'aquest ofici hauria variat substancialment i em guanyaria la vida molt millor que no ho faig. El disseny necessita d'una vida de relacions socials: copetes al Boccaccio i caps de setmana a Cadaqués. Ara, però, amb això de la beca que m'ha concedit la Fundació del Congrés de Cultura Catalana per a estudiar la narrativa nord-americana actual, hauré, per força, de trencar amb el disseny per a passar-me gairebé un any a Nova York. Quan torni, com que hauré perdut els clients, m'hauré de buscar un altre tipus de feina... Sovint penso en la traducció. Traduir és una activitat que, ara, havent-la practicada encara poc (alguns contes de Dorothy Parker, junt amb el senyor Florensa, per a Quaderns Crema), m'atrau enormement. Ja sé com és de putejat traduir. Tinc una bona colla d'amics que s'hi dediquen i n'estan fins el capdamunt ; i expliquen que econòmicament no se'n surten gaire. Potser a la llarga me n'atiparia. Ara, però, em fa il·lusió de trencar amb quinze anys de disseny, amb la rutina inevitable del treball: llevar-te a quarts de nou, ser a les nou a l'estudi, plegar a quarts de tres i tenir només les tardes, algunes tardes, per a dedicar-me a d'altres coses.

Altres coses com, per exemple, escriure.

Estic convençut que, en qualsevol país normal i fins i tot en aquest (com a mínim, cada cop més en aquest), la major part dels escriptors comencen, els anys d'adolescència, a servir-se de la ploma, el bolígraf o la màquina d'escriure com a elements terapèutics. Digues-li teràpia o digues-li com vulguis els fantasmes interiors, que diu en Vargas Llosa. Cada vegada estic més decidit a creure que la validesa o no d'una obra (literària, plàstica, cinematogràfica...) rau tan sols en el fet que sigui absolutament sincera (i sincera no vol dir innocent, ni cànvida,) i alhora escèptica d'aquesta mateixa sinceritat. Em molesta aquell tipus de literatura que algú va definir «d'ingredients» . Es tota aquesta literatura feta a base de receptes, igual que feia la bruixa de «Tambor», aquell programa infantil de Radio Barcelona: dues gotes de rosada, tres ales de mosca, una pota de centpeus curiosos... Els escriptors «d'ingredients» hi col·loquen tres gotes de qüestió

nacional, dues potes d'elixir kristevià, tres ales de feminisme no gaire radical... Amb tot això no vull dir que no es pugui parlar d'aquests temes. És clar que es pot: d'aquests temes i dels que calgui. Però sempre des de la sinceritat, l'escepticisme i la seva encarnació terrena que és l'humor. Sense aquests elements, no hi ha joc literari.

En el seu joc literari, Quim Monzó utilitza sovint un català col·loquial, amb freqüents expressions dialectals, a vegades «una mica aixarnegat, de barrisuburbial», segons explica ell mateix.

- Mai no he tingut por ni vergonya d'utilitzar un català que begués de totes les variants possibles : utilitzar expressions dialectals d'arreu (en tant que part del tot que és la llengua) es absolutament lícit, sobretot aquests anys que no ens cal escriure sota l'imperi del *realisme*. Amb el temps, he trobat un lèxic que m'és còmode: sense barbarismes innecessaris, però on tampoc no hi hagi expressions inversemblants. Una mica allò que deia Josep M. de Sagarra: que l'escriptor català havia de dur en una mà la regna del català normatiu i en l'altra mà la regna del català-que-ara-es-parla. No sé si la frase era exactament així, però sí que era aquest el sentit. En localitzar, de sempre, el paisatge literari que m'interessa en una ciutat prou evident, i en uns determinats ambients d'aquesta ciutat, em sembla clar que no puc pas fer-los xerrar inversemblantment. Cap noiet dels que, cada nit, s'empassa vodkes amb taronjada al Goblin's no diria *en nostres cants pregon, llurs ombrívols fagedes esdevenien...*! no és que la narrativa hagi d'ajustar-se a un realisme de caire costumista. Malament ens aniria, si fos així. Però el que no es pot oblidar és que la imaginació neix de la realitat: no podem fer inversemblants les situacions per motius tan arnats.

El 1980, Quim Monzó publica un altre recull de narracions, Olivetti, Moulinex, Chaffoteaux et Maury, premi Crítica, «Serra d'Or». I ara confessa:

- És el llibre de què estic més content. El primer en el qual em sento sobri pel que fa a l'adjectivació, als temes i a les anècdotes. Abans abusava molt dels adjectius, feia marrada per anècdotes innecessàries... Això de la sobrietat va per aquí. Sobrietat de l'altra? Sempre m'ha agradat més el whisky que no pas els porros: en no fumar tabac, mai no he pogut treure plaer

d'un producte que requereix empassar-se el fum ben endins... Altres coses més àcides m'agraden més. Menjar? Sóc un tipus primari : m'ho passo molt bé fent coses primàries, i el menjar n'és una. Soc ben lluny de ser un *gourmet*; més aviat soc tot el contrari: un *gourmand*, un goliard, un golafre... Tot això de la gastronomia s'ha mitificat desmesuradament. Josep Albertí em deia, l'altre dia, que ja comença a fer pudor que la gent només et parli d'astrologia, novel·les policíiques o gastronomia. Tot és parlar de cases sisenes, d'ascendents, de lladres, de «serenos» i de Paul Bocusse. Et donaré, però, una recepta de cuina: Si no, no passaré per modern i perdré parròquia entre la canalla. Una recepta exòtica per tal que, en ser actualment tan revaloritzat el retorn a les arrels gastronòmiques, quedi una mica *hortera*, cosa que sempre és saludable entre tants de perfums. La recepta? Costelles de porc a la polinèsica. S'agafen costelles de porc i s'hi posa, per cada cara: mel, mantega, llard, sal, pebre negre, ametlla torrada picada i curry de Madràs. No cal mirar prim en posar-hi la sal, el pebre i la mel; la dolçor de la mel compensa la coentor de les altres coses. S'emboliquen en paper d'alumini i es col·loquen al forn, aproximadament un quart per banda. Cal col·locar-ho tot en una safata, perquè en surt suc, que es pot recollir i servir, perquè és bo de sucar-hi.